



### "שורשים וכנפיים" – סדר ט"ו בשבט בשנת שמיטה

#### הסברים והנחיות

"שורשים וכנפיים" הוא סדר ט"ו בשבט ייחודי, שמזמין אתכם לדון ולהעמיק בתכניו של החג, בקשר שלו לשנת שמיטה ובחיבור של כל אלה למחויבות שיש לנו כלפי הטבע, כלפי הסביבה החברתית שלנו וכלפי הדורות הבאים.

סדר ט"ו בשבט נערך סביב ארבע כוסות – ארבעה שערים של משמעות. ארבע כוסות היין בסדר ט"ו בשבט מסמלות את עונות השנה ואת השפעתן על עולם הצומח ועל העצים. בסדר זה בחרנו להקדיש כל כוס, כל שער, לרעיון אחר של זיקה ואהבה לשורשים שלנו והתרגשות וציפייה לבאות, תוך התייחסות למשמעות הערכית של שנת השמיטה.

אנו שמחים להגיש לכם חוברת המשמשת כלי לעריכת סדר פעיל וחוויתי לט"ו בשבט. המצגת בנויה במתכונת של סדר מסורתי, הכולל ארבע כוסות יין, מאכלים טקסיים, שירי חג ושירי ארץ ישראל, מקורות וברכות להקראה ושאלות לשיח ולדיון.

נצא למסע משותף, העובר דרך ארבעה שערים – שורשי חיים, שורשי הבריאה, שורשי מולדת ושורשים וכנפיים. נתבונן ביופייה של הארץ, ונכיר את הטוב אל מול כל השפע שהטבע מזמן לנו. זהו מסע של מחויבות עמוקה לשמירה על הקיים לצד קריאה להתחדשות מתמדת, אחריות על הטבע, על הארץ, על החברה שבה אנו חיים ועל עתיד הדורות הבאים.

תוכלו להשתמש בחוברת ולנהל את הסדר בהתאמה לזמן העומד לרשותכם ובהתאמה לקהל היעד שמולו אתם ניצבים – גיל המשתתפות והמשתתפים, הרכב הקבוצה, רמות הקשב והסבלנות והדינמיקה שתתפתח במהלך האירוע. כך, למעשה, תוכלו לתכנן ולבנות סדר המתאים למשתתפות ולמשתתפים הן מבחינת התכנים הכלולים בו והן מבחינת משך הזמן המוקצב לו.

בתוך כל שער ישנה הצעה לסדר, שבה רעיון לשיח. בנוסף לכך אנו ממליצים לפתח שיח ולעודד את המשתתפות והמשתתפים להביע דעות ועמדות גם אחרי הקראת קטעים נבחרים. בסוף כל שער תמצאו גם הרחבה, שהתכנים המופיעים בה יכולים לשמש את המנחה והקבוצה לדיון, שיח והעמקה.

אף שאפשר לערוך את הסדר גם ללא הכנות או ציוד מיוחד, אנו ממליצים לשוות לאירוע מעטה חגיגי, ללוות אותו במאכלים מתאימים, בשירים ובכוסות יין ולשמור על הטקסיות, כדי להגדיל את תחושת החגיגות וההנאה של המשתתפים.

חשוב להכיר את המצגת ואת החומרים המשולבים בה לפני הפעילות.

## החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

### עזרים והכנות לסדר

**קהל היעד:** בני נוער בגיל תיכון וקהל בוגרים  
**סוג הפעילות:** מפגש מונחה הכולל קטעי קריאה, שירה, שיח ודין  
**משך הפעילות:** גמיש, בין 30 ל-90 דקות

#### מטרות:

- ✓ היכרות עם מגוון עובדות, מקורות ומובאות הקשורים לט"ו בשבט ולשנת שמיטה והבנת משמעותם הערכית והרלוונטיות שלהם לימים אלו.
- ✓ היכרות עם קק"ל ועם תחומי פעילותה.
- ✓ חוויה והנאה.
- ✓ חיבור לסביבה.

#### עזרים:

- ✓ חוברות הסדר.
- ✓ לחלופין:
- ✓ הקרנת הסדר על מסך באמצעות מחשב ומקרן.
- ✓ שולחנות ערוכים.
- ✓ כלי נגינה או קישורים לשירים ביוטיוב (חשוב לוודא שקיימים רמקולים לשמע).
- ✓ שולחנות ערוכים.

#### הכנות מומלצות:

- ✓ לערוך שולחנות סדר – מפות, כוסות, צלוחיות עם פירות יבשים וטריים.
- ✓ למזוג יין – אפשר למנות מוזגים.
- ✓ לקשט את מקום הפעילות.
- ✓ לתאם נגנים לסדר או לחלופין להוריד את השירים ולהשמיע אותם כפלייבק.
- ✓ להכין כלי נגינה והגברה.

את קטעי הקריאה אפשר להקריא בסבב או למנות "מקריאים" שיתכוננו מראש להקריא קטעים שונים לפי הזמנת המנחה.

כמות קטעי הקריאה שיוקראו בסדר תוגדר על פי היכולת, הרצון וההתאמה לקבוצה. אנו ממליצים לחלק את ההקראה של הטקסטים השונים במצגת בין המשתתפים והמנחה (לקיים סבב הקראה בין המשתתפים או למנות קריינים מראש). בדומה לסדר פסח, נחמד לשלב מדי פעם גם הקראה משותפת של המנחה יחד עם הקהל. על מנת לשמור על הרצף ולא לעצור כדי לחפש מתנדבים לקריאה בכל פעם, רצוי להזמין מראש, טרם פתיחת הסדר, מתנדבים שיקראו קטע – ממקומם או "מעל הבמה" – כאשר המנחה יזמין אותם.

#### משקאות ומאכלים שחשוב שיהיו בסדר:

- ✓ יין לבן או מים.
- ✓ יין אדום או תירוש או משקה אדום אחר.
- ✓ יין ורוד – מכינים מראש תערובת של תירוש ומים או של יין אדום ולבן.

## החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

### מאפים:

עוגיות או עוגות לברכת המזונות. ✓

### פירות:

פרי אחד לפחות המייצג כל אחד מהעולמות:

- ✓ עולם הבריאה – פירות הנאכלים בשלמותם, כולל הקליפה, כמו תאנים, תותים, ענבים (מומלץ שיהיו על השולחן **תאנים**, שכן הסדר כולל טקסט על התאנה).
- ✓ עולם היצירה – פירות שקליפתם ועטיפתם נאכלות והגלעין נזרע, כמו זיתים, תמרים, משמשים, שזיפים (מומלץ שיהיו על השולחן **תמרים**, שכן הסדר כולל טקסט על התמר).
- ✓ עולם העשייה – פירות שתוכם נאכל וקליפתם נזרקת, כמו רימונים, שקדים ואגוזים, תפוזים ופירות הדר (מומלץ שיהיו על השולחן **אגוזים**, שכן הסדר כולל טקסט על אגוזים).
- ✓ פירות ומאכלים נוספים שאפשר להגיש (לא חובה):  
שבעת המינים – מאפים שונים המסמלים חיטה (לחם) ושעורה (עוגיות דגנים, למשל), רימון, תאנה, זית, המסמלים את כל טוב הארץ.  
מרק שורשים – מסמל את עונת החורף, שורשים מעמיקים באדמת הארץ.  
פשטידת ירקות – מסמלת את האביב. תפוחים ופירות הדר.  
מומלץ להגיש לקינוח סלט פירות שהמשתתפים יכינו יחד לקראת הסדר.

כאמור, הסדר בחוברת הוא בגדר המלצה בלבד. יש להתאים את התנהלות האירוע למתרחש בפועל בשטח.

**בהצלחה!**